# Alain Jejcic, Peter Vodopivec, Josip Vrandečić, *Napoléon dans l'Adriatique: Dictionnaire biographique des Provinces Illyriennes*, SPM, Kronos, Paris, 2018, 737 str.

Djelo na francuskom jeziku, o kojem će u ovom prikazu biti riječ, zbirka je nešto duljih i kraćih biografija ljudi koji su dio života, od rođenja ili po službi, živjeli na području Jadranskog mora i njegova kopnenog zaleđa, koje je mirom u Požunu 1805. pripalo Francuskoj, te na području Ilirskih pokrajina, koje su postojale od 1809. do 1813. godine. Ilirske pokrajine sastojale su se od šest civilnih pokrajina: Koruške, Kranjske, Istre, civilne Hrvatske, Dalmacije i Dubrovnika. Dakle, ujedno su obuhvatile i prijašnje francuske posjede na Jadranu: nekadašnju Dubrovačku Republiku, bivšu mletačku Dalmaciju i mletačku Istru. Ovaj biografski rječnik proteže se na više od 700 stranica te je produkt međunarodne suradnje skupine autora pod vodstvom Alaina Jejcica s Peterom Vodopivecom i Josipom Vrandečićem – uglednim povjesničarima iz Slovenije i Hrvatske. Uključujući trojicu spomenutih, ukupno je 29 autora: Marc Allegret, Slaven Bertoša, Marjan Cimolini, Bruno Boccara, Marie-Christine de Bouët du Portal, Matthieu de Oliveira, France Dolinar, Erik Egnell, Clément Eoche-Duval, Emmanuel Faubry, Romuald Fayon, François Folschweiler, Thibaud Gouin, Emile Grenier Robillard, Jacques Jourquin, Xavier Ndala, Louis Petiniaud, Borut Preinfelk, Bernard Quintin, Pauline Ringoot, Claude-Youenn Roussel, Sylvie Schlanger, Guillaume Timbaut, Philippe-Jean Vidal, Luka Vidmar i Salvator Žitko.

Kako je navedeno u predgovoru Alaina Jejcica, ideja o sastavljanju biografskog rječnika Ilirskih pokrajina javila se nakon objavljivanja istoimene knjige Frana Zwittera, pri čemu se težilo sastavljanju heterogene zbirke biografija. Knjiga u dodatku sadrži i skup biografskih bilješki.

Kroz više od 750 biografija, koliko su ih autori ispisali u ovom rječniku, možemo se upoznati s povijesnim osobama koje su djelovale u razdoblju Prvoga Napoleonskog Carstva. Svi su oni oblikovali život tog područja kroz svjetovno ili sakralno djelovanje pa tako ovdje možemo čitati o životima vodećih političara, običnih vojnika do najviših zapovjednika, visokih državnih službenika, veleposlanika, konzula, vicekonzula, viših vjerskih dostojanstvenika i svećenika te mnogih drugih civilnih osoba, uključujući i biografije pojedinih obitelji s njihovim istaknutim članovima. Mnogi su rođeni na jadranskom prostoru, dok su se drugi, najčešće po službi, ondje doselili. Uzevši u obzir smjene austrijske, francuske, a ponegdje i ruske te engleske vlasti, mnogi su suvremenici mijenjali svoju odanost, ponajviše na relaciji Francuska – Austrija. Biografije su strukturirane abecednim redom prema prezimenima.

Osvrnemo li se na vrijeme francuske uprave, vidljivo je da su perspektive domaćeg stanovništva bile različite. Susrećemo se s poklonicima francuske vlasti – bilo iz iskrene privrženosti, bilo radi očuvanja položaja i privilegija – kao i s onima koji su joj se prikriveno ili otvoreno protivili. Mnoge frankofile privukle su ideje proizašle iz Francuske revolucije (npr. Ivan Kreljanović Albinoni), dok su se drugi oduševili veličinom i utjecajem Napoleonova Carstva prilikom posjeta Parizu u sklopu različitih delegacija (npr. Giambattista Stratico). Brojni Dalmatinci bili su u vojnoj ili civilnoj službi Francuza, premda je bilo i onih koji su joj se odupirali. Ipak, većina je završila u službi Carstva. Dio stanovništva organizirao je pobune, često na poticaj lokalnog svećenstva, koje su uglavnom brzo

ugušene. Uzroci pobuna bili su glad, siromaštvo i nezadovoljstvo učestalim novačenjima radi prikupljanja ljudstva za Napoleonove ratove. Andrija Milošević, časnik mletačke, austrijske, potom francuske vojske imenovan je nakon francuske okupacije mletačke Istre i Dalmacije nadzornikom novačenja u Dalmaciji (497). Poznate su pobune u Poljicima i Makarskoj. Jednu od pobuna povela su šestorica redovnika predvođenih provincijalom Glunčevićem, a po njezinu gušenju izvedeni su pred sud pod optužbom za veleizdaju, ali su nakon trodnevnog suđenja oslobođeni zbog nedostatka dokaza. Zahvaljujući najpoznatijem predstavniku Napoleonove vlasti u Dalmaciji, maršalu Augusteu Frédéricu Louisu Viesseu de Marmontu, pošteđeni su smrtne kazne. Time je Marmont nastojao steći naklonost naroda, sprijateljio se s Glunčevićem te postao zaštitnikom franjevačkog reda, što mu je posljedično donijelo veći utjecaj među dalmatinskim seljacima (478).

Marmont je bio maršal Francuske za vrijeme Carstva i Restauracije, vrhovni zapovjednik dalmatinske vojske te prvi generalni guverner Ilirskih pokrajina. O njemu i njegovu djelovanju opširno pišu slovenska, hrvatska i crnogorska historiografija. Premda kratkotrajan, njegov je mandat bio bogat uspjehom te presudan za razvoj i usmjerenje četverogodišnje francuske uprave u Iliriji. Ključ toga uspjeha leži u tri osobine koje su karakterizirale Marmonta kao guvernera: oštrini u izboru suradnika, neovisnosti i nekonformizmu u razmatranju prijedloga što ih je bio pozvan ispitati te razumijevanju posebnosti regija koje čine Pokrajine (468).

Od dalmatinskih svećenika, kojih je uz vojnike u ovom biografskom rječniku osobito mnogo, valja istaknuti Andriju Dorotića – fratra, filozofa i političara iz Sumartina na otoku Braču. Dorotić je bio značajan jer je vodio projekt ujedinjenja Dalmacije s hrvatskim zaleđem, za što je tražio zeleno svjetlo od austrijske vlasti, uz podršku braće franjevaca (263). Među istaknutim frankofilima bio je i Josip Grgur Scotti, za razliku od većine visokih dostojanstvenika dalmatinske Crkve. U rječniku su zastupljene i biografije Paškala Jukića, prvog prevoditelja zaposlenog u *Kraglskom Dalmatinu*, te Grgura Kreljanovića, dalmatinskog patricija i pravnika sklonog Francuzima. Mnoge vojne osobe obuhvaćene biografskim rječnikom služile su u više vojski: primjerice, Nikola Maštrović bio je časnik francuske, a potom general austrijske vojske, dok je Lujo Matutinović bio časnik mletačke mornarice, a potom feldmaršal u francuskoj vojsci te brigadni general (generalmajor) u austrijskoj vojsci.

Ovaj je biografski rječnik izvrsna polazišna točka za sve koji istražuju ili se odluče istraživati napoleonsko razdoblje u ovom dijelu Europe. Uz sažete biografije pruža i uvid u opsežnu literaturu korisnu za daljnje proučavanje. Knjiga je popraćena ilustracijama, među kojima su prikaz Ljubljane s kraja 18. stoljeća, karta Ilirskih pokrajina te, gdje je bilo moguće, portreti osoba čije su biografije uvrštene. U rječnik je uložen izniman trud kako bi budućim istraživačima i svima zainteresiranima za ovo poglavlje napoleonske ere sažete, bitne i detaljne informacije o istaknutim osobama tog vremena postale dostupne na jednom mjestu.

*Matea Marušić*

FILOZOFSKI FAKULTET SVEUČILIŠTA U ZAGREBU
ZAVOD ZA HRVATSKU POVIJEST
INSTITUTE OF CROATIAN HISTORY
INSTITUT FÜR KROATISCHE GESCHICHTE

# RADOVI
# 57
## Broj 2

ZAVOD ZA HRVATSKU POVIJEST
FILOZOFSKOGA FAKULTETA SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

FF press

ZAGREB 2025.

# RADOVI ZAVODA ZA HRVATSKU POVIJEST FILOZOFSKOGA FAKULTETA SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

## Knjiga 57, broj 2

*Izdavač / Publisher*
Zavod za hrvatsku povijest
Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet, Odsjek za povijest
FF press

*Za izdavača / For Publisher*
Domagoj Tončinić

*Glavni urednik / Editor-in-Chief*
Filip Šimetin Šegvić

*Gostujući urednici / Guest editors*
Teodora Shek Brnardić, Zrinka Blažević, Filip Novosel, Iva Mandušić, Marta Jurković

*Izvršni urednik / Managing editor*
Zvjezdana Sikirić Assouline

*Zamjenik glavnog urednika / Assistant Editor-in-Chief*
Luka Špoljarić



*Uredništvo / Editorial Board*
Inga Vilogorac Brčić (stara povijest/ancient history), Trpimir Vedriš (srednji vijek/medieval history), Hrvoje Petrić (rani novi vijek/early modern history), Martin Previšić (suvremena povijest/contemporary history), Tvrtko Jakovina (globalna povijest/global history), Silvija Pisk (zavičajna povijest/local history), Tomislav Galović (pomoćne povijesne znanosti/auxiliary sciences of history)

*Izvršni urednik za međunarodnu komunikaciju / Executive editor for international communication*
Nada Zečević

*Urednik recenzija / Review Editor*
Kornelija Jurin Starčević

*Međunarodno uredničko vijeće / International Editorial Council*
Denis Jevgenjevič Alimov (Sankt Peterburg), Živko Andrijašević (Nikšić), Csaba Békés (Budapest), Jakub Beneš (London), Rajko Bratož (Ljubljana), Svetlozar Eldarov (Sofija), Toni Filiposki (Skopje), Aleksandar Fotić (Beograd), Vladan Gavrilović (Novi Sad), Hannes Grandits (Berlin), Kateřina Horníčková (České Budějovice / Olomouc), Catherine Horel (Pariz), Angela Ilić (München), Egidio Ivetić (Padova), Husnija Kamberović (Sarajevo), Irina Lyubomirova Ognyanova-Krivoshieva (Sofija), Axel E. W. Müller (Leeds), Beata Możejko (Gdanjsk), Géza Pálffy (Budapest), Zlatko Pleše (Chapel Hill), Ioan-Aurel Pop (Cluj), Alexios G. C. Savvides (Kalamata), Vlada Stanković (Beograd), Zrinka Stahuljak (Los Angeles), Ludwig Steindorff (Kiel), Peter Štih (Ljubljana), Andrea Vanina Neyra (Buenos Aires)

*Tajnik uredništva / Editorial Board Assistant*
*Dejan Zadro*



Adresa uredništva/Editorial Board address
Zavod za hrvatsku povijest, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu,
Ivana Lučića 3, HR-10 000, Zagreb
Tel. ++385 (0)1 6120191

Časopis izlazi jedanput godišnje / The Journal is published once a year
Časopis je u digitalnom obliku dostupan na / The Journal in digital form is accessible at: Portal znanstvenih časopisa Republike Hrvatske „Hrčak“ http://hrcak.srce.hr/radovi-zhp

Financijska potpora za tisak časopisa / The journal is published with the financial support by:
Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske

Časopis je indeksiran u sljedećim bazama / The Journal is indexed in the following databases:
Directory of Open Access Journals, EBSCO, SCOPUS, ERIH PLUS, Emerging Sources Citation Index - Web of Science

*Naslovna stranica / Title page by*
Marko Maraković

*Grafičko oblikovanje i računalni slog / Graphic design and layout*
Marko Maraković

*Lektura / Language editors*
Jure Trutanić (hrvatski / Croatian)
Tomislav Brandolica (engleski / English)

*Korektura / Copy editing*
Marta Janković

*Ilustracija na naslovnici*
Muza Klio (Alexander S. Murray, *Manual of Mythology*, London 1898)

*Časopis je u digitalnom obliku dostupan na Portalu znanstvenih časopisa Republike Hrvatske „Hrčak" http://hrcak.srce.hr/radovi-zhp*

*The Journal is accessible in digital form at the Hrcak - Portal of scientific journals of Croatia http://hrcak.srce.hr/radovi-zhp*